

Lahden kaupunki

Lukiokoulutuksen opiskeluhuoltosuunnitelma

Lahden lukiokoulutus
28.10.2025

Sisällys

Johdanto.....	2
1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut.....	3
1.1. Kokonaistarve	3
1.2. Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut sekä työn- ja vastuunjako.....	3
2. Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito.....	3
2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat ja käytännöt	4
2.2. Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.....	6
2.3. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä	6
2.4. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen.....	6
2.5. Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä.....	6
2.6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus.....	6
2.7. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	7
2.8. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	7
2.9. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.....	7
3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen	8
3.1. Opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa asema opiskeluhoollissa.....	8
3.2. Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhoitoasian käsittely	8
3.3. Opiskeluhoollon kertomukset.....	9
4. Opiskeluhoollon palvelut, järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi	9
4.1. Opiskeluterveydenhuoltopalveluiden järjestäminen.....	9
4.2. Opiskeluterveydenhuollon palvelut	10
4.3. Psykologi- ja kuraattoripalvelut.....	10
4.3.1. Psykologi	10
4.3.2. Kuraattori.....	11
4.3.3 Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa	11
5. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.....	11
6. Opiskeluhoitosuunnitelman toteutuminen ja seuraaminen	11
6.1. Toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.....	12
6.2. Linkkejä opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyvään aineistoon.....	12
7. LIITTEET	13

Johdanto

Lahden lukiokoulutuksen opiskeluhoollon opetussuunnitelma pohjautuu [oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin](#) (2013) sekä valtakunnallisissa [Lukion opetussuunnitelman perusteissa](#) (2019) annettuihin opiskeluhoolltoa koskeviin määräyksiin ja ohjeisiin (luvut 4.3–4.4).

Opiskeluhoollto on oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemista kouluissa ja oppilaitoksissa. Luonteeltaan se on ensisijaisesti ehkäisevää ja yhteisöllistä. Hyvinvointia tukevalla toimintakulttuurilla huolehditaan sekä opiskelijoiden ja yhteisön hyvinvoinnista että ympäristön turvallisuudesta.

Opiskeluhoolltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolllossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoollto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoolltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.).

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

1.1. Kokonaistarve

Opiskeluhuollon ohjausryhmä arvioi vuosittain keväällä opiskeluhuollon kokonaistarpeen seuraavaa lukuvuotta varten. Ryhmässä on edustettuna koulutuksen järjestäjä ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalvelut. Heillä on käytössään aineisto (mm. valtakunnallisen kouluterveyskyselyn ja lukioiden laatukyselyiden tulokset sekä opiskeluhuollon tilastot ja arvioinnit), jonka pohjalta opiskelijoiden opiskeluhuollon tarvetta voidaan tarkastella ja arvioida.

Kaupungin lukioiden opiskeluhuollon osavuosisikatsauksia pidetään vähintään kerran lukuvuodessa. Niihin osallistuvat osaamisjohtaja, rehtorit ja opiskeluhoitopalvelujen edustajat esihenkilöineen. Opiskeluhuollon osavuosisikatsauksissa tehdään yksilöidympi katsaus opiskeluhuollon toimintaan ja vallitsevaan tilanteeseen. Näiden pohjalta tehdään yhteiset linjaukset lukiokoulutuksen opiskeluhoitoon.

1.2. Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut sekä työn- ja vastuunjako

Opiskelijoilla on käytettävissään Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhuollon palvelut. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluiden yksikkö ilmoittaa käytössä olevat opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden resurssit henkilötyövuosina ammattiryhmittäin.

Opiskeluhoitopalveluissa yhtä kuraattoria kohden voi olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden 780 opiskelijaa. Kuraattorien sitovat mitoitus tulivat voimaan 1.1.2022 ja psykologien mitoitus 1.8.2023. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2023, 9a§) Opiskelijaterveydenhuollon (toinen aste) mitoitus suositus on 570 opiskelijaa yhtä terveydenhoitajaa kohden. Suositus on tullut voimaan vuonna 2023.

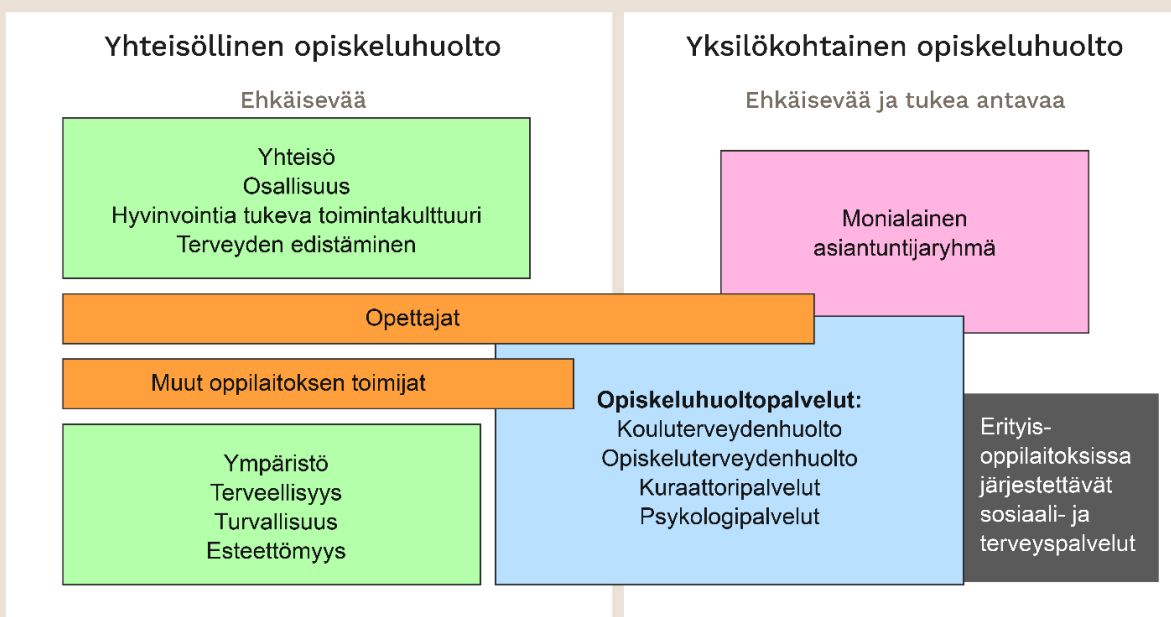
Lahden kaupungin kahdella lukiolla psykologiresurssi on noin 2,5 htv:ta ja kuraattoriresurssi 3 htv:ta. Opiskeluhuollon terveydenhoitajaresurssi lukioilla on jaettu viidelle eri terveydenhoitajalle. Heidän työstään lukioille on resursoitu noin 4 htv:ta. Molemmille Lahden lukioille lääkäriresurssi on yhteinen ammatillisen koulutuksen kanssa, yhteensä 1,4 htv:ta.

2. Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, yhteisöllisenä opiskeluhoitoa. Opiskeluhoito on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, jolla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4§).

Opiskeluhoitotyö kuuluu kaikille lukiossa työskenteleville.

Opiskeluhoolto

Lähde: THL 2024

2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat ja käytännöt

Opiskeluhoolltoa koordinoidaan ja kehitetään lukiokohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä (OHR). OHR vastaa yhteisöllisen opiskeluhoollon toiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämisestä. Tehtävänä on myös tietopohjan kokoaminen ja suunnitelman laatiminen sen pohjalta.

Lukion opiskeluhooltoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja sitä johtaa rehtori tai apulaisrehtori. Lukiokohtainen opiskeluhooltoryhmä koostuu sovitusta lukion henkilöstön ja opiskeluhoitopalveluiden edustajista. Yleisimmin opiskeluhooltoryhmään kuuluu rehtori tai apulaisrehtori, opiskeluhoitopalveluiden psykologi, terveydenhoitaja, kuraattori, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja sekä opiskelijajäsen/jäsenet. Opiskeluhooltoryhmässä voi tarvittaessa olla myös muita jäseniä. Yhteistyökumppaneita ovat mm. nuoriso-/ yhteisöohjaajat, etsivän nuorisotyön toimijat, poliisi ja erilaiset järjestöt.

Opiskeluhooltoryhmän tapaamisista kirjoitetaan muistio, joka tulee olla sekä lukion henkilöstön että opiskeluhooltoryhmän saatavilla sovitussa paikassa.

Opiskeluhoollon tiedolla johtamisen välineitä, kuten aikajanaa, tiedonkeruumittareita ja niiden läpikäymisen prosesseja (kouluterveyskyselyt, TEA-viisari, poissaolojen seuranta, lukiodien muut sisäiset kyselyt ja opiskeluhoollon itsearviointi) on kehitetty opiskeluhoollotyön vahvistamiseksi ja yhtenäistämiseksi soveltuvien osien.

Opiskeluhooltoryhmä suunnittelee aikajanan avulla lukuvuosittaista toimintaansa hyödyntäen käytössä olevia terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin mittareiden tuloksia suunnittelun pohjana. Opiskeluhooltoryhmässä käsitellään suunnitellusti kouluterveyskyselyn tulokset, kriisisuunnitelmat ja koko oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävät mallit.

Opiskeluhooltoryhmän toimintaa arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa.

Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän keskeisiä tehtäviä Lahdessa

- koko oppilaitosta koskevan yhteisöllisen hyvinvointityön ja opiskeluhoitoryhmän oman työskentelyn koordinointi, suunnittelu, arviointi, ja kehittäminen Lahden lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti
- opiskelijoiden osallistumisen mahdollistaminen opiskelu- ja hyvinvointityöhän yleensä
- opiskeluhoollon vuosittaisten aikataulujen suunnittelu
- opiskeluhoollosta tiedottaminen
- kyselyt, tulosten käsittely ja informointi
- opiskeluympäristön kehittäminen (esim. myönteisen ryhmäytymisen tukeminen, tunne, ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, työrauhan tukeminen)
- mm. poissaoloihin, kiusaamiseen, häirintää, väkivaltaan ja syrjimiseen liittyvät toimintamallit, tiedottaminen ja arviointi
- kodin ja oppilaitoksen välisen opiskeluhoollollisen yhteistyön kehittäminen ja seuranta
- opiskeluhoollon suunnitteluun ja arviointiin tarvittavan tietopohjan kokoaminen ja sen hyödyntäminen
- alueellinen hyvinvointityö ja yhteistyön koordinointi oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- lakisääteisten hyvinvointiin liittyvien muiden mahdollisten suunnitelmien laadinta

Opiskeluhoitoryhmän aikajana

Ryhmän kokoonpano: rehtori/apulaisrehtori, opiskelijaedustus (1, 2, 3 ~~ysk~~), vuosikurssin kaikki ryhmänohjaajat, opinto-ohjaaja(t), terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, erityisopettaja, huoltajien/vanhempien edustus (vain suunnittelu- ja arviointitilaisuuksissa)

Tavoitteet ja tehtävät: lukioyhteisön hyvinvoinnin edistäminen, opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden edistäminen, yksilökohtaisen opiskeluhoollon yleisten toimintaperiaatteiden linjaaminen, vuosikurssitasolla ilmiöt ja havainnot

Suunnittelu	Kolmosneloet	Ykköset	Kakkoset	Ykköset
Tulevan lukuvuoden opiskeluhoollotyön sisällöt	Ryhmäsi ilmiöt, toimenpiteitä abien tukemiseksi esim. stressinkäsittelyyn	Ryhmäsi ilmiöt, miten lukio alkanut, ryhmäytymisen, työrauha, syrjäytymisen ehkäisy, opintoihin kiinnittyminen, oman polun löytäminen	Ryhmäsi ilmiöt, puoliväli, jaksaminen, motivaatio	Ryhmäsi ilmiöt, opiskelukyky ja -into lukiossa,
Edellisen lukuvuoden arviointi pohjana				Arviointi Sähköinen kaupunkitasoinen oh-arviointi Antaa pohjan ensi vuoden suunnittelulle

Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko
-----	------	------	--------	-------	-------	-------	--------	-------	-------

[Laatukysely](#) joka toinen vuosi

[Kouluterveyskysely](#) joka toinen vuosi

Ykkösvuosikurssin ro-haastattelut

Esimerkkejä yhteisöllisen opiskeluhoollon työn toimintamalleista Lahden lukioissa ovat

- opiskeluhoollamat
- vanhempainillat eri vuosikursseille
- yhteistyö eri toimijoiden (mm. opiskelijakunta, erilaiset työryhmät) kanssa lukion sisällä
- verkostoyhteistyö (mm. nuorisopalvelut, sosiaali- ja terveystoimi)
- teemapäivät
- tasa-arvoryhmät
- teemaryhmät
- kyselyt opiskelijoille (mm. laatuksely, ro-kyselyt)

2.2. Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Tarkastus tehdään kolmen vuoden välein (terveydenhuoltolaki 16 §). Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain. (338/2011 Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 12 §.)

Kouluterveyskyselyjen (THL) ja lukiokoulutuksen laatukselyn tuloksia kouluympäristön osalta hyödynnetään tarkastuksessa.

2.3. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Lukiot käyttävät kouluterveyskyselyn (THL) ja lukiokoulutuksen laatukselyn tarjoamaa tietoa oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämisessä, vanhempainilloissa keskustelun pohjana, opiskeluhoollotyössä sekä terveystiedon opetuksessa.

2.4. Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (lukiolaki 25§). Luvattomia poissaoloja ei sallita. Ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin tulee hakea lupa hyvissä ajoin oppilaitoksen ohjeiden mukaisesti. Opiskelijan on selvitettävä poissaolonsa syy välittömästi lukioon palattuaan oppilaitoksen määrittelemällä tavalla. Poissaoloja ennaltaehkäistään luomalla opiskelijoille turvallinen ja viihtyisä opiskeluympäristö.

2.5. Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä

Kaikissa lukioissa on opiskeluympäristö järjestetty siten, että tilat ja palvelut ovat saavutettavissa myös liikuntarajoitteisille.

2.6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulutapaturma on opiskelijalle lukiossa tai koulumatkalla sattunut äkillinen, ulkoisen ruumiinvamman aiheuttava odottamaton tapahtuma. Koulutapaturmina korvataan myös sellaiset vammat, jotka ovat syntyneet opintokäynnillä, opintoretkellä, leireillä tai välittömällä matkalla niihin, mikäli ne sisältyvät lukion vuosisuunnitelmaan.

Ulkomaille suuntautuvilla opintoretkillä opiskelijalla tulee olla oma voimassa oleva matkavakuutus, joka korvaa sairastumisesta aiheutuvat kulut ja matkatavarat.

Koulutapaturmat hoidetaan Lahden *sote-keskuksen* tapaturmaklinikalla ilman ajanvarausta arkena. Opettaja tai lukion koulusihteeri täyttää tapaturmalomakkeen ja antaa sen opiskelijan mukaan.

Jokaisen aikuisen velvollisuus oppilaitoksessa on auttaa opiskelijaa ensiapua vaativassa tilanteessa, esim. epilepsiakohtauksessa, insuliinisokissa tai vakavassa allergisessa reaktiossa ja tarvittaessa soittaa ensihoito paikalle. Terveystieteiden ammattilaisen tietämystä tai taitoa ei silloin edellytetä.

Tarkat koulutapaturmaan liittyvät toimintaohjeet löytyvät lukion turvallisuuskansiosta ja Lahden kaupungin Intrasta. Tapaturmasta ilmoitetaan viipymättä opiskelijan huoltajalle.

2.7. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Lukion tulee olla päihteetön opiskelu- ja työympäristö. Tupakointi on kielletty lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa sekä niiden käytössä olevilla ulkoalueilla (tupakkalaki 12 §).

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen, ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (Lukiolaki 21 §.) Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine (lukiolaki 26 d §).

Suunnitelmat ovat nähtävissä [Lahti.fi -sivustolta](https://www.lahti.fi).

2.8. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lukioissa on laadittu suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Yhteinen toimintaohje on opiskeluhuoltosuunnitelman liitteenä.

Lukiokohtaisesti seurataan kouluterveyskyselyn ja lukiokoulutuksen laatukselyn tuloksia liittyen kiusaamiseen ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin.

Opettajalla ja rehtorilla on velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022).

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen suunnitelma on osa tasa-arvosuunnitelmaa, joka on ops: n liitteenä.

2.9. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen
- kriisiryhmän kokoonpano.

Molemmilla lukioilla on oma kriisisuunnitelma, jossa edellä mainitut asiat kuvataan.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluita. Näitä ovat opiskeluterveydenhuolto, psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto eli monialainen asiantuntijaryhmä.

3.1. Opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa asema opiskeluhuollossa

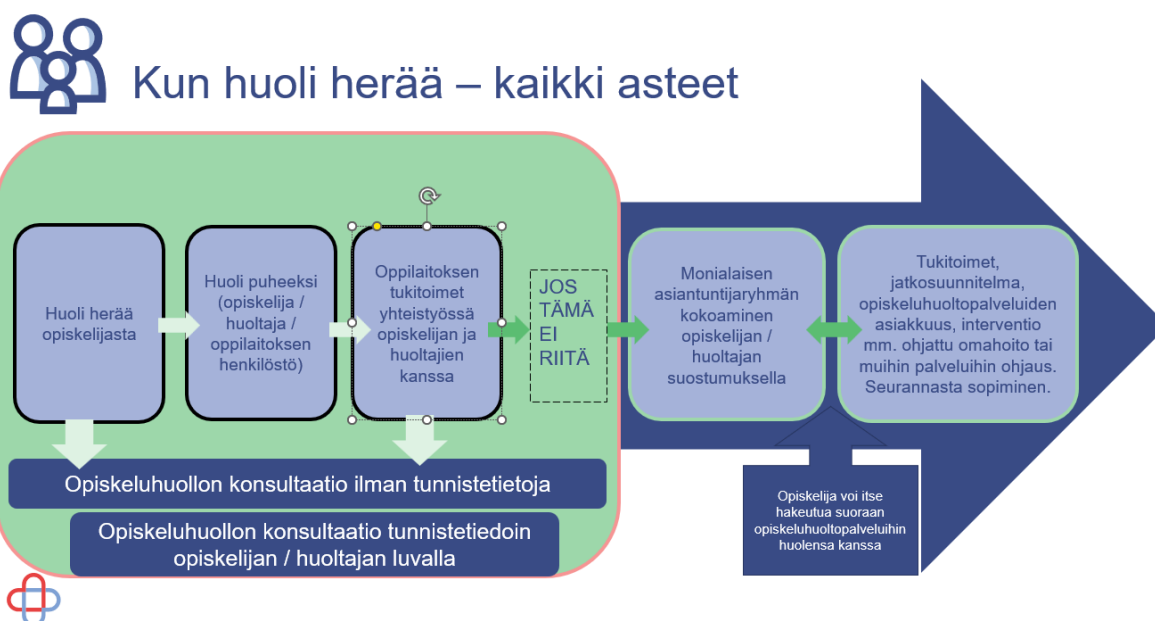
Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Alaikäinen ja muu vajaavaltainen opiskelija voi, ottaen huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

3.2. Yksittäistä opiskelijaa koskevan opiskeluhuoltoasian käsittely

Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa **monialaisessa asiantuntijaryhmässä**. Ryhmän kokoaa se lukion henkilökunnan tai opiskeluhuollon edustaja, joka huolen havaitsee. Alla kuvio siitä, kun lukion henkilöstöllä herää huoli opiskelijasta ja miten prosessi etenee mahdollisesti perustettavaan monialaiseen asiantuntijaryhmää

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan.

Opiskeluhoitoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 §).

3.3. Opiskeluhuollon kertomukset

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhoitosuunnitelmaan, jonka säilyttämisvastuu on koulutuksen järjestäjällä.

Opiskeluhoitokertomukset mahdollisine liitteineen rehtorille. Opiskeluhoitohenkilöstö kirjaa yksilötapaamisissa kertyvät asiakastiedot omiin asiakas- ja potilastietojärjestelmiin.

Opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon tarvetta, ja sen jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia. Asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö kirjaa ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä. Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan

- 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) asian aihe ja vireille panija;
- 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet;
- 4) tiedot asian käsittelystä opiskeluhoitoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- 5) toteutetut toimenpiteet;
- 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

4. Opiskeluhuollon palvelut, järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

4.1. Opiskeluterveydenhuoltopalveluiden järjestäminen

Terveystenhoitaja, psykologi, kuraattori toimivat Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluissa tehden sekä yksilötyötä opiskelijoiden kanssa että yhteisöllistä työtä koko oppilaitostasolla tai erilaisten opiskelijaryhmien kanssa.

Terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori voivat kuulua myös opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi koottavaan monialaiseen asiantuntijaryhmään. Kun opiskelija pyytää mahdollisuutta keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa, tämä mahdollisuus on järjestettävä viimeistään seitsemäntenä lukion työpäivänä. Mikäli tilanne arvioidaan kiireelliseksi, mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Terveydenhoitajaan, psykologiin ja kuraattoriin saa parhaiten yhteyden Wilmassa tai puhelimitse.

Terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori ovat mukana oppilaitoksen opiskeluhuoltotyössä (esim. opiskeluhuoltoryhmät, opiskeluhuoltamo). He tuovat oman alansa osaamista opiskeluhuoltotyöhön, opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen ja toimintamallien kehittämiseen. Tarkoituksena on edistää oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja myönteistä opiskeluilmapiiriä.

Terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori ovat edustettuna oppilaitoksen kriisiryhmässä.

Ammatillisille sidosryhmille, kuten opiskeluhuoltoryhmien jäsenille ja muulle henkilökunnalle, terveydenhoitaja, psykologi ja kuraattori voivat antaa konsultaatiota yksittäisen opiskelijan hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä.

Seksuaaliterveysneuvonta ja raskaudenehkäisyasiat hoidetaan opiskeluterveydenhuollossa.

4.2. Opiskeluterveydenhuollon palvelut

Opiskeluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Opiskeluterveydenhuolto järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalveluja mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö sekä seksuaaliterveyden edistäminen. Opiskeluterveydenhuollossa toimivat terveydenhoitaja, lääkäri ja psykiatrinen sairaanhoitaja.

Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on tukea ja edistää opiskelijan terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä.

Erityisen tuen tarve pyritään tunnistamaan varhain ja ohjaamaan tarvittaessa lisätutkimuksiin ja hoitoon.

Terveydenhoitajan toteuttama terveystapaaminen pyritään tekemään ensimmäisen tai toisen opiskeluvuoden aikana. Lääkäri tekee opiskeluterveydenhuollossa terveystarkastuksia ja opiskelukykyarvioita sekä hoitaa opiskelukykyyn vaikuttavia sairauksia.

4.3. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

4.3.1. Psykologi

Psykologi osallistuu opiskeluhuoltotyöhön oman alansa asiantuntijana sekä yksittäisen opiskelijan että koko yhteisön hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Psykologi voi olla mukana suunnittelemassa koko yhteisön tai yksittäisen ryhmän hyvinvointia tukevia toimenpiteitä. Psykologin työn tavoitteena on tukea opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia psykologisten arviointi-, konsultaatio- ja neuvontapalvelujen avulla. Psykologin työ sisältää opiskelijan oppimisvaikeuksien, erilaisten koulunkäyntivaikeuksien ja psyykkisen tilanteen arviointia sekä tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista yhteistyössä opiskelijan lähiverkoston ja tarvittavan yhteistyöverkoston kanssa. Psykologit ohjaavat tarvittaessa perheitä koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin.

4.3.2. Kuraattori

Kuraattori osallistuu opiskeluhooltotyöhön sosiaalihuollon asiantuntijana sekä yksittäisen opiskelijan että koko yhteisön hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Kuraattoripalvelujen päämääränä yhteisössä on syrjäytymisen ehkäiseminen sekä yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen. Kaikessa toiminnassa huomioidaan nuoren edun toteutuminen. Kuraattoripalvelu ehkäisevänä sosiaalipalveluna tarjoaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, jolla edistetään hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta sekä yhteistyötä perheiden ja muiden läheisten kanssa. Työn tavoitteena on opiskelijan voimavarojen ja toimintakyvyn edistäminen sekä pyrkimys muovata ympäröiviä olosuhteita yhteistyössä lähiyhteisön kanssa. Kuraattorin osaamiseen sisältyy opetustoimen ja sosiaalihuollon lainsäädännön tuntemuksen lisäksi yksilöä ja perhettä tukevan palvelujärjestelmän tuntemus, sosiaaliin ongelmiin liittyvä muutostyö sekä lasten ja nuorten verkostojen kanssa tehtävä tavoitteellinen yhteistyö.

4.3.3 Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Merkittävimpiä opiskeluhoollon yhteistyökumppaneita ovat poliisi, seurakunta, nuorisotoimi ja etsivä nuorisotyö, sosiaali- ja terveydenhuolto, työllisyyspalvelut, Kela ja erikoissairaanhoido. Yhteistyötä voidaan tehdä myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

5. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Koulutuksen järjestäjä ja lukiot tiedottavat Wilmassa yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja menettelytavoista.

Opiskeluhoolltoryhmä kuulee opiskelijakunnan ja huoltajien edustajia oppilaitoksen opiskeluhoollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.

Vanhempainillat ovat tärkeitä kotiväen kohtaamisen ja kuulemisen tilaisuuksia. Vanhempainilloissa opiskeluhoolltoryhmä voi tiedottaa toiminnastaan.

Ryhmänohjaaja on aina tarvittaessa yhteydessä opiskelijoiden huoltajiin. Erityisesti poissaoloihin reagoiminen on ensiarvoisen tärkeää ennalta ehkäisevää opiskeluhoolltöötä. Yhteys huoltajaan tulee ottaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Täysi-ikäinen opiskelija voi antaa oppilaitoksen edustajille luvan keskustella asioistaan vanhempansa kanssa. Mikäli lupaa ei ole, täysi-ikäisen opiskelijan vanhemmille / nimetylle henkilölle voidaan antaa tietoa vain rajatusti.

6. Opiskeluhoolltosuunnitelman toteutuminen ja seuraaminen

Sivistyksen palvelualue vastaa opiskeluhoollon omavalvonnan toteutumisesta. Kaupunkitasoinen opiskeluhoollon ohjausryhmä arvioi Lahden kaupungin lukiokoulutuksen järjestäjien ja ammatillisten oppilaitosten opiskeluhoolltosuunnitelmien toteutumista.

Lahden kaupungin lukiodien osalta arvioinnin tulosten jatkotoimenpiteiden käsittelystä vastaa lukiokoulutuksen johtoryhmä. Lukiodien vuosisuunnitelmassa on kuvaus opiskeluhoollon toteutumisen arvioinnista yksittäisen lukion osalta. Rehtori vastaa lukiokohtaisen opiskeluhoollon vuosisuunnitelman toteutumisen arvioinnista.

6.1. Toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Opiskeluhuollon toteutumisessa seurataan mm. seuraavia asioita: keskeyttämiset, kouluviihtyvyys, kiusaaminen, osallisuus, poissaolomäärät, opiskeluhoitopalveluiden asiakasmäärät, tavoitettavuus ja palvelujen laatu. Tietojen kokoamiseen käytetään seuraavia menetelmiä: kouluterveyskysely, laatuksely, opiskelijatilastot, opiskeluhoitohenkilöstön käyntitilastot. Kouluterveyskysely toteutetaan parittomina vuosina ja laatuksely parillisina vuosina. Tilastot analysoidaan vuosittain.

Seurantatietoja käsitellään ja hyödynnetään opiskeluhuollon kehittämisessä. Kyselyjen tulosten lukiokohtaiset tiedot kerätään yhteen ja niiden pohjalta päätetään seuraavan lukuvuoden kehittämiskohteet. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan myös opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille vanhempainilloissa ja Wilman kautta.

Wilman vuosisuunnitelmassa kuvataan lukiokohtaiset kehittämiskohteet ja tavoitteet. Vuosikertomuksessa raportoidaan edellisen vuoden toimenpiteet.

6.2. Linkkejä opiskeluhoitosuunnitelmaan liittyvään aineistoon

[OPH Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi](#)

[OPH Psykososiaalisen tuen järjestäminen kriisin jälkeen](#)

[OPH Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa](#)

7. LIITTEET

Liite: Teot ja laiminlyönnit ja niistä seuraavat toimenpiteet Lahden lukioissa. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.

Teko tai laiminlyönti	Toimenpide	Toimivaltainen viranomainen	Selvittäminen	Kuuleminen	Kirjaaminen	Ilmoittaminen	Muuta huomioitavaa	Muutoksenhaku
Opiskelija häiritsee opetusta	Opiskelija määrätään poistumaan oppitunnilta/lukion järjestämästä tilaisuudesta jäljellä olevaksi ajaksi.	Opettaja tai rehtori			Kirjataan kurssipäiväkirjaan.	Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle.	Jos opiskelija ei noudata poistumismääräystä, opettaja/rehtori voi poistaa hänet oppitunnilta/tilaisuudesta. Jos opiskelija vastarintaa tekemällä koettaa välttää poistamisen, opettaja/rehtori voi käyttää tarpeellisia voimakeinoja, mutta ei voimankäyttövälineitä. Voimakeinoin turvautunut henkilö tekee asiasta kirjallisen selvityksen koulutuksen järjestäjälle.	Ei muutoksenhakuoikeutta.
Opiskelija kiusaa toista opiskelijaa.	Opiskelijan kanssa keskustellaan tilanteesta. Ilmoitetaan asiasta rehtorille. Kiusaajalle annetaan huomautus.	Opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva.	Tarpeellinen selvitys hankittava.			Asia ilmoitettava ryhmänohjaajalle, kuraattorille ja huoltajalle.	Opiskelijoille on järjestettävä tarvittava opiskelijahuolto.	Ei muutoksenhakuoikeutta.
Opiskelija toistuvasti häiritsee opetusta, rikkoo lukion järjestystä, menettelee vilpillisesti tai syyllistyy kiusaamiseen.	Opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus.	Rehtori	Yksilöidään teko/laiminlyönti ja hankitaan tarpeellinen selvitys.	Kuullaan opiskelijaa. Varataan alaikäisen opiskelijan huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi ennen kirjallisen varoituksen antamista.	Rehtori tekee päätöksen.	Annetaan päätös tiedoksi alaikäisen opiskelijan huoltajalle.	Opiskelijalle järjestetään tarvittava opiskeluhuolto.	Hallinto-oikeus
Opiskelijan rikkomus on vakava tai opiskelija jatkaa epäasiallista käyttäytymistä	Opiskelija erotetaan määräajaksi (enintään 1 vuosi) oppilaitoksesta.	Sivistyslautakunta	Yksilöidään teko/laiminlyönti ja hankitaan tarpeellinen selvitys.	Kuullaan opiskelijaa. Varataan alaikäisen opiskelijan	Sivistyslautakunta tekee päätöksen.	Annetaan päätös tiedoksi alaikäisen opiskelijan huoltajalle.	Opiskelijalle järjestetään tarvittava opiskeluhuolto. Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana	Hallinto-oikeus

kirjallisen varoituksen saatuaan.				huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi ennen määräaikaista erottamista.		Ilmoitetaan tarvittaessa lastensuojeluun, etsivälle nuorisotyölle ja/tai poliisille.	ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla, kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.	
Opiskelija käyttäytyy väkivaltaisesti ja uhkaavasti vaarantaen muiden turvallisuuden tai vaikeuttaen opetusta/opetukseen liittyvää toimintaa kohtuuttomasti.	Opiskelijalta evätään osallistuminen opetukseen jäljellä olevan työpäivän tai enintään kolmen työpäivän ajaksi.	Rehtori			Kirjataan rehtorin kirjaamispäiväkirjaan.	Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle, ryhmänohjaajalle ja kuraattorille sekä tarvittaessa sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Lisäksi ilmoitetaan työsuojeluun, jos henkilökunnan turvallisuus on vaarantunut.	Jos opiskelija ei noudata poistumismääräystä, opettaja/rehtori voi poistaa hänet oppilaitoksen alueelta. Jos opiskelija vastarintaa tekemällä koettaa välttää poistamisen, opettaja/rehtori voi käyttää tarpeellisia voimakeinoja, mutta ei voimankäyttövälineitä. Voimakeinoin turvautunut henkilö tekee asiasta kirjallisen selvityksen koulutuksen järjestäjälle.	Ei muutoksenhakuoikeutta.
Haltuun otettujen esineiden ja/tai aineiden luovuttaminen ja hävittäminen.	Luovutetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle/täysi-ikäiselle opiskelijalle itselleen työpäivän päättyessä. Esineet, joiden hallussapitoon opiskelijalla ja huoltajalla ei lain mukaan ole oikeutta, luovutetaan poliisille viipymättä: terä- ja lyömäaseet, asejäljittelimet, huumausaineet, ampuma-aseet ja niiden osat, patruunat, ammukseset,	Rehtori (tai rehtorin sijainen).			Kirjataan luovuttaminen/hävittäminen rehtorin kirjaamispäiväkirjaan.		Ennen luovuttamista esine/aine pitää säilyttää huolellisesti. Luovutus pitää järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Jos alaikäisen opiskelijan huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija itse ei kolmen kuukauden kuluessa huostaanottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä/ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää.	Ei muutoksenhakuoikeutta.

	kaasusumuttimet, räjähteet sekä muut järjestyksellään kielletyt esineet ja aineet.							
Epäillään, että opiskelijalla on hallussaan kielletty esine tai aine	Opiskelijalta otetaan haltuun kielletyt esineet tai aineet.	Opettaja/rehtori			Kirjataan rehtorin kirjaamispäiväkirjaan.	Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian. Ilmoitetaan tarvittaessa lastensuojeluun ja/tai poliisille.	Jos opiskelija ei luovuta turvallisuutta vaarantavaa esinettä/ainetta ja tekee vastarintaa, on esine/aine mahdollista ottaa haltuun kokonaisarviointi huomioiden välttämättömiä voimakeinoja käyttäen, mutta turvautumatta voimankäyttövälineisiin. Voimakeinoin turvautunut henkilö tekee asiasta kirjallisen selvityksen koulutuksenjärjestäjälle.	Ei muutoksenhakuoikeutta .
	Tarkastetaan opiskelijan mukana olevat tavarat, hänen hallinnassaan olevat oppilaitoksen säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa.	Opettaja/rehtori			Kirjataan rehtorin kirjaamispäiväkirjaan.	Ilmoitetaan alaikäisen opiskelijan huoltajalle mahdollisimman pian. Ilmoitetaan tarvittaessa lastensuojeluun ja/tai poliisille.	Esineen/aineen hallussapidon on oltava ilmeistä. Tarkastus suoritetaan, jos opiskelija ei luontevasti osoita, että hänen hallussaan ei ole kiellettyjä esineitä/aineita. Tarkastuksen syy ilmoitetaan opiskelijalle ennen tarkastuksen tekemistä. Tarkastajan pitää olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa pitää olla läsnä tarkastaja ja yksi täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Jos opiskelija pyytää, tarkastuksessa pitää olla läsnä opiskelijan henkilökuntaan kuuluva, jos ko. henkilö on paikalla. Edellä kuvatusa tarkastamistavasta voidaan poiketa, jos asia	Ei muutoksenhakuoikeutta .

						on kiireellinen ja tarkastus on turvallisuuden kannalta välttämätön. Tarkastus tehdään turvallisesti ja olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta käyttäen.	
Opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta.	Pidätetään oikeus opiskeluun tutkimuksen ajaksi, jos se on perusteltua.	Sivistyslautakunta			Sivistyslautakunta tekee päätöksen.	Jos opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan saa samasta syystä aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä. Jos tuomioistuimissa vapauttanut opiskelijan syytteen, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti. Jos tuomioistuimissa on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangaistusta.	Valitusoikeus hallinto-oikeuteen.
Tuomioistuimissa on tuominnut opiskelijan rangaistukseen.	Opiskelija erotetaan määräajaksi oppilaitoksesta, jos se on opiskelijan tekemän rikoksen perusteella tai muuten perusteltua	Sivistyslautakunta			Sivistyslautakunta tekee päätöksen.		Valitusoikeus hallinto-oikeuteen.